

Slavkovský les

CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST

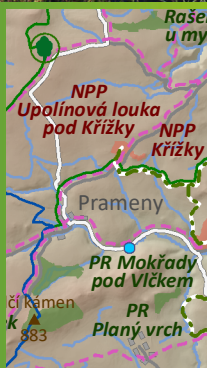
Vzácná příroda

Tipy na výlet

Dům přírody

Zajímavosti

Mapa

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

PŘÍRODA JE NAŠE
DĚDICTVÍ I BUDOUCNOST

PEČUJEME

především o chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace a národní přírodní památky

VRACÍME DO KRAJINY ŽIVOT

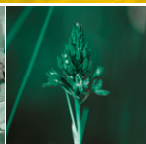
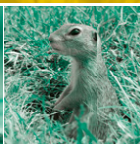
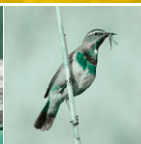
obnovujeme tůně a mokřady | sázíme stromy a keře | revitalizujeme řeky a potoky
udržujeme louky, aby nezarůstaly | obnovujeme přirozenou skladbu lesů

CHRÁNÍME

vzácné druhy rostlin a živočichů, aby z naší přírody nezmizely

UKAZUJEME

krásy přírody lidem

www.nature.cz

CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST

SLAVKOVSKÝ LES

Rozloha: 611 km²

Nadmořská výška: 374–983 m n. m.

Rok vyhlášení: 1974

O přírodu chráněné krajinné oblasti pečuje
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR,
Správa CHKO Slavkovský les.

slavkovskyles.nature.cz

Slavkovský les je krajinou mokřadů a pramenů v trojúhelníku proslulých západočeských lázní. Je krajem rozlehlých lesů a tajuplných rašelinišť, místem vývěrů stovek minerálních pramenů a mofet, územím podivuhodných Mnichovských hadců, mozaikou pestrých mokřadních luk i působivých údolí řek Teplé a Ohře.

... jen ve Slavkovském lese roste bílé kvetoucí drobná bylina rožec kuříčkolistý?

Kromě oblasti Mnichovských hadců jej nikde jinde na světě nenajdete.

... ve Slavkovském lese vyvěrají stovky minerálních pramenů?

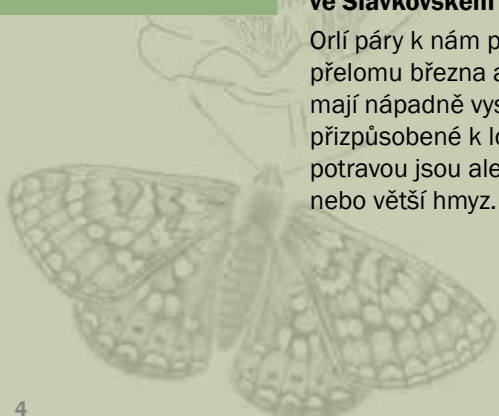
Některá původně divoká přírodní prameniště začal člověk již dávno využívat a jímat vodu do dřevěných pařezů a kamenných skruží nebo čerpat pro lázeňské či jiné využití.

... v několika přírodních památkách Slavkovského lesa se setkáte i s takzvanými mofetami?

Vyvěrající plyn z nitra Země se dostává na zemský povrch do miskovitých či trychtýřovitých útvarů, které jsou suché nebo naplněné srážkovou vodou. U dna se drží unikající oxid uhličitý, který je těžší než vzduch. Kvůli jeho vysoké koncentraci se pro drobné živočichy mohou mofety stát smrtící pastí.

... první hnízdění kriticky ohroženého orla křiklavého bylo v České republice zaznamenáno ve Slavkovském lese?

Orlí páry k nám přilétají vždy na přelomu března a dubna. Tito dravci mají nápadně vysoké nohy, které jsou přizpůsobené k lovu hlodavců. Jejich potravou jsou ale také ježci, žáby, hadi nebo větší hmyz.

Krajina léčivých pramenů

Slavkovský les – pohoří plné tajů, které se zvedá nad chebskou a sokolovskou pánví, vznikalo složitými a dlouhými geologickými procesy již od prvohor (před 540 až 250 miliony let). Zásadně ho ale ovlivnila voda.

Území protínají dvě řeky. Při severní hranici chráněné krajinné oblasti teče Ohře, která pramení v německých Smrčinách. Z meandrující řeky s množstvím slepých ramen se postupně mění na peřejovitý tok s příkrými skalami. Za Karlovými Vary se voda ale zklidní a teče pozvolna. Páteří Slavkovského lesa je však řeka Teplá. Vyvěrá v rašeliništních loukách nedaleko Mariánských Lázní a s Ohří se setkává v Karlových Varech.

Neklidná minulost i současnost

Největší poklad ale Slavkovský les skrývá pod povrchem. Do dnešní podoby zdejší krajinu vytvarovala před 65 až 2 miliony let třetihorní sopečná činnost. V zemském povrchu vznikaly hlubinné zlomy a bylo vyzdviženo pohoří Slavkovského lesa. Množství vývěrů minerálních pramenů a plynů i častá zemětřesení ukazují, že tato oblast není klidná ani dnes.

Světově známé lázně

Léčivé účinky místních minerálních vod jsou známy po staletí, největší rozmach lázeňství nastal ale až od 18. století. V takzvaném západočeském lázeňském trojúhelníku leží Mariánské Lázně, Františkovy Lázně a Karlovy Vary.

V mokřadních loukách a slatiništích na Tepelsku žije hnědásek chřastavcový, jeden z nejvýznamnějších motýlů Evropy. Péče o tato místa je přizpůsobena jeho životnímu cyklu. Důležité je správné načasování seče a ponechání nepokosených pásů.

V roce 2021 byla tato města společně s osmi dalšími zapsána na Seznam světového dědictví UNESCO jako slavná lázeňská města Evropy.

Oblast Slavkovského lesa je v Evropě ojedinělá počtem vývěrů minerálních vod a plynů i pestrostí jejich chemického složení a vlastností. Většina zdejších minerálních pramenů patří k chladným kyselkám. Karlovarské jsou naopak horké.

Rašeliniště a mokřady – zásobárny vody

Rozlehlé lesy s rašeliništi zadržují ohromné množství vody. Zpět do přírody se uvolňuje pozvolna a to příznivě ovlivňuje široké okolí včetně pramenné oblasti minerálek. Podmáčené porosty se vzácnou borovicí blatkou a jezírka s rašelinnou vodou jsou domovem mnoha neobvyklých druhů rostlin a živočichů. Rostou tu třeba různé rašeliničky. Další typickou květenou jsou drobné keříčky šichy černé, klikvy či vlochyně bahenní, trsy suchopýrů nebo masožravá rosnatka okrouhlolistá.

Pestrobarevným klenotem Slavkovského lesa jsou rašelinné a slatinné louky. Vznikly dlouhodobým tradičním hospodařením našich předků a v dnešní intenzivně využívané krajině vytváří ostrovy rozmanitosti. Louky jsou rájem pro hmyz a vzácné ptáky, jako je linduška luční, bekasina otavní či chřástal polní. Vidět na nich můžete také orchideje, například prstnatec májový nebo Fuchsův. Aby se tyto louky zachovaly, je důležité je chránit před odvodněním a správně načasovat kosení.

Pramenné vývěry a rašeliniště Slavkovského lesa jsou výjimečným přírodním bohatstvím. V roce 2012 byly zapsány na seznam mokřadů mezinárodního významu, který je součástí Ramsarské úmluvy.

Hadcové skály

Ozdobou náhorní plošiny Slavkovského lesa jsou největší hadcové skály v České republice – Mnichovské hadce. Hadec je hornina nazelenalé barvy, která výrazně ovlivňuje chemické složení půdy. Rostou na ní jen druhy, jež se takovým extrémním podmínkám dokázaly přizpůsobit. Jsou proto velmi vzácné. Ve skalních štěrbinách třeba objevíte dvojici chráněných kapradinek – sleziník nepravý a hadcový. Unikátem je také rožec kuříčkolistý, který nenajdete nikde jinde na světě. Přes hadcové podloží si prorážejí cestu mnohé minerální prameny. Voda se tím obohacuje o cenné látky, hlavně o hořčík.

Vracíme vodu do krajiny

Ve Slavkovském lese stále ještě najdete zachovalé přírodě blízké rybníky a vodní toky s nivami. V minulosti se ale některé úseky řek a potoků upravovaly napřímením a zahloubením. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR podporuje jejich navrácení zpět do přírodní podoby. Rozvolněný tok se zákoutími a meandry teče pomaleji a voda se tak v území zdrží déle. Členité dno poskytuje úkryt rozmanitým vodním druhům, třeba nenápadné rybce vrance obecné. Rybníky s širokými mělkými břehy a vegetací jsou zase domovem obojživelníků, hnízdištěm ptáků a trdlištěm ryb. Vytváří se také nové tůně, obnovují ty zanesené, ruší se umělé odvodnění rašelinišť a budují se v nich přehrážky na zadržení a zpomalení odtoku vody.

Bekasina otavní

Klikva bahenní

Národní přírodní památka
Upolíňová louka

Slavkovského lesa

V srdci chráněné krajinné oblasti nedaleko Mariánských Lázní v malebné osadě Kladská najdete návštěvnické středisko, které vám poodhalí tajemství Slavkovského lesa. Ta jsou neoddělitelně spjata s vodou ve všech jejích podobách.

Dům přírody Slavkovského lesa a jeho maskot jelen evropský

Expozice Domu přírody

www.dumprirody.cz

Dům přírody Slavkovského lesa můžete navštívit v bývalé hospodářské části loveckého zámku. Stálá venkovní a vnitřní expozice ukazuje historii zdejší krajiny. Představuje její přírodní i kulturní pozoruhodnosti a unikáty. Při prohlídce se dozvíte zajímavosti o minerálních pramenech, rašeliníštích, hadcích, mokřadních loukách a lesích. Shlédnout můžete také poutavý 3D film o Slavkovském lese.

Osada Kladská byla v roce 2020 vyhlášena krajinnou památkovou zónou. Pozoruhodné je, že si uchovala podobu loveckého revíru s tradicí od 70. let 19. století. Krajinářsky cenná je i ojedinělá historická architektura ve švýcarsko-alpském stylu, soustava vodních nádrží, luk a parkových výsadeb v blízkém okolí Kladské.

Na dvě desítky míst s chráněnou přírodou se mohou vypravit turisté se speciálním návštěvnickým pasem ochrany přírody.

Malou odměnu získá každý, kdo zavítá nejméně do pěti z návštěvnických středisek národních parků či domů přírody chráněných krajinných oblastí. Na ty, kteří navštíví všechna, čeká překvapení.

Lidé přírodu ovlivňují od nepaměti. Některá území dnes potřebují, aby je člověk ponechal tak, jak jsou, a mohl pozorovat, jak si příroda poradí. Jiná vyžadují péči – třeba bez pravidelného kosení by z luk zmizeli orchideje či motýli.

To všechno se můžete dozvědět v návštěvnických střediscích národních parků či domech přírody v chráněných krajinných oblastech.

Dům přírody Poodří najdete v Bartošovicích.

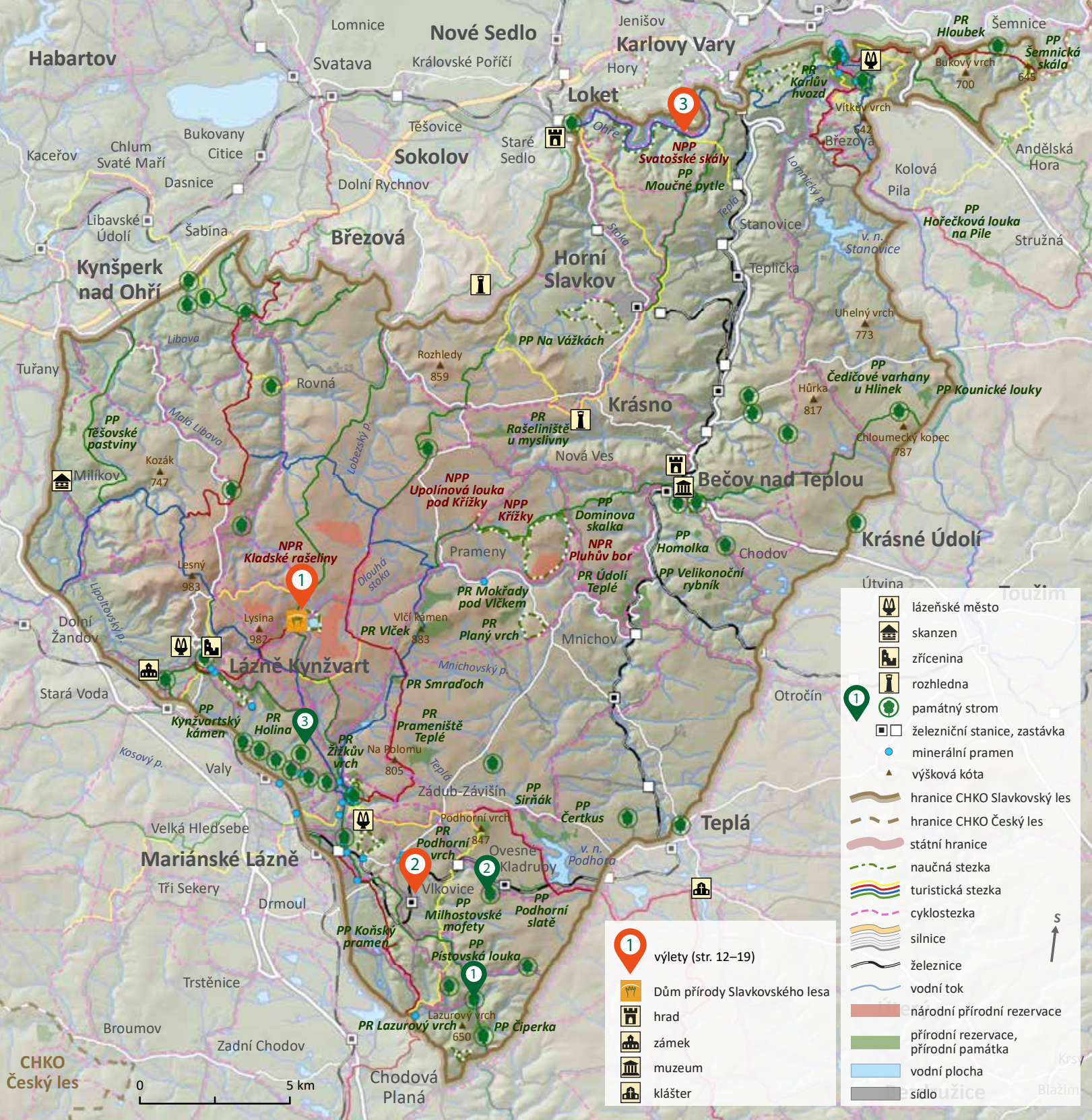

Dům přírody Moravského krasu

Expozice Domu přírody Českého lesa

Vydejte se na výlet

... podmáčenou krajinou okolo Kladské

Charakter:

Nenáročný pěší výlet
(s prodloužením do
lázeňských měst až 25 km)

Naučná stezka Kladská

Přehrážky v rašeliništi
národní přírodní rezervace
Kladské rašeliny

Cesta vás provede lesní krajinou s malebnou vodní scénérií rybníků na Kladské ve středu chráněné krajinné oblasti. Nahlédnete do rašeliniště a pokocháte se pohledem na ojedinělou historickou architekturu Kladské. Výchozím bodem výletu může být jedno z lázeňských měst – Mariánské Lázně nebo Lázně Kynžvart. Na Kladskou se dostanete autobusem, na kole nebo můžete vystoupat po jedné z mnoha turistických tras. K návštěvě tu také doporučujeme Dům přírody Slavkovského lesa.

Brána do Slavkovského lesa

Tajemná krajina Kladské uchvacuje návštěvníky odedávna. Trasa výletu vede po asi 2,5 km dlouhé naučné stezce, která vznikla už v roce 1977 a patří tak k nejstarším u nás. Projdete kolem blatkových borů a podmáčených smrčín s typickou květenou rašelinišť v národní přírodní rezervaci Kladské rašeliny. Prostudovat můžete několik informačních tabulí a zastavit se ve vyhlídkovém altánu u jednoho z rybníků. Cesta je vhodná i pro kočárky nebo vozíčkáře, ale cyklisté musí sesednout z kola.

Knížecí sídlo ve švýcarsko- alpském stříhu

Uprostřed hlubokých lesů a močálů zůstávalo okolí Kladského rybníka dlouho neobydleno. První zmínky o osídlení pocházejí z let 1875–1876, kdy kníže Schönburg-Waldenburg postavil na louce lovecký zámek a pilu. Na přelomu 19. a 20. století dal tento majitel přistavit pět srubů švýcarsko-alpského typu. Ty jsou dnes chráněny jako kulturní památka a využívají se jako stylové ubytování a restaurace. Typický ráz okolí zámku dotvářejí parkové úpravy v duchu romantismu s cizokrajnými dřevinami. V této nadmořské výšce mohou být pro mnohé překvapením. Na historické zajímavosti upozorňuje naučná stezka Knížecí osada Kladská.

Zážitková cesta za Smrad'ochem

Z Kladské můžete pokračovat dál po značených turistických trasách přes myslivnu Králův Kámen a kolem Strážistě. Strážní místo ve tvaru kruhu s příkopem a vnějším valem na historické královské a kupecké stezce „Via Regia“ přes Slavkovský les má keltský původ. Při cestě zpět do Mariánských Lázní se osvěžte minerální vodou z Farské kyselky. Doporučujeme také projít naučnou stezku Smrad'och, kde minete lesní vrchovištní rašeliniště s jedinečnými vývěry plynů – mofetami. Díky vyhlídkové plošině nad mofetovým štítem uvidíte a hlavně ucítíte, proč se tato přírodní rezervace jmenuje právě Smrad'och.

Kladský rybník

Altán na naučné stezce
Kladská

Zámek Kladská

Přírodní rezervace Smrad'och

... na kolech údolím Jilmového potoka

Charakter:

Středně náročný výlet
na horském kole nebo
terénní koloběžce

Milhostovský kopec

Slepyš křehký

Čolek horský má jasné
oranžové břicho bez skvrn.

Okružní cyklistický výlet vás provede půvabnou krajinou v okolí Jilmového potoka v chráněné krajinné oblasti Slavkovský les po místních asfaltkách, polních i lesních cestách a menších pěšinách. Budete projíždět zachovalými vesnicemi Zádub, Milhostov, Martinov a Vlkovice nedaleko Mariánských Lázní, v nichž okruh začíná a končí.

Cestou necestou

Milhostov leží ve svahu údolí Jilmového potoka. Z něj se dostanete pěšinou podél hranice lesa až k Martinovu. V kopcovitém terénu lesa můžete zahlédnout třeba lišku obecnou nebo stádo siků, menšího druhu jelena původem z Asie. Vzácně také ve strmějších kamenitých svazích hnízdí výr velký. Je to druhá největší sova na světě a dokáže ulovit ježka, krkavce i lišku.

Na samotné stezce podél toku se někdy na jaře a v létě vyhřívají slepyši křehcí s kovově lesklými šupinami. V sezóně je cesta často rozježděná lesní technikou. Obtížněji sjížděné úseky s vyjetými kolejiemi však vytvářejí louže, které vyhledávají hlavně čolci horští.

Údolí Jilmového potoka
z pohledu od Martinova

Přírodní smrtící pasti

Nedaleko Milhostova se na malé ploše nachází asi dvacet různě hlubokých miskovitých prohlubní s průměrem i hloubkou kolem 1 m. Z nich vyvěrají plynné směsi oxidu uhličitého a sirovodíku – mofety. Na mofetovém štítě se vývěry plynů v průběhu let stěhují. Mizí a zase se objevují. Při vyšším stavu vody jsou některé zatopené, lze v nich pozorovat probublávání a srážení sirných solí. Na jejich dně zůstávají těla uhynulých drobných živočichů, od drozdů přes slepyše po střevlíky, otrávených výrony plynů. Milhostovské mofety byly v roce 1997 vyhlášeny přírodní památkou.

Přírodní památka
Milhostovské mofety

Minerálka Horka

Pár metrů od levého břehu Jilmového potoka u mostku a asi 0,5 km východně od Martinova vyvěrá minerální pramen Horka. Z Martinova sem vede nejdříve zelená a pak žlutá turistická značka. Horka je na chuť ostřejší, slabě mineralizovaná a asi 8 °C studená kyselka. Pramen ústí tradičně do dutého kmene.

Vyr velký

... po vodě řeky Ohře do údolí bukových lesů a skal

Charakter:

Vodácký či nenáročný pěší výlet (možný také na kole, koloběžce nebo s kočárkem)

Národní přírodní památka
Svatošské skály

Loket

Nechejte se unášet proudem řeky Ohře, která zde během milionů let vymodelovala malebné kaňonovité údolí. Uchvátí vás příkrými skalami i zachovalými bukovými lesy. V průzračné vodě žije mnoho vzácných živočichů a vodních rostlin.

Cesta začíná v historickém městě Loket a končí u národní přírodní památky Svatošské skály. Pokud nemůžete řeku splout, doporučujeme výlet absolvovat pěšky nebo na kole po jejím levém břehu.

Středověký Loket

Goticko-románský hrad Loket tyčící se na skále uprostřed velkého meandru řeky byl založen v 1. polovině 12. století.

Předtím na tomto místě stálo staré slovanské hradiště. Nejen hrad, ale i historické centrum města je pro svou zachovalost velmi atraktivním výletním cílem. Loket je městskou památkovou rezervací.

Zajímavostí je, že na loketském hradě můžete vidět část největšího známého meteoritu, který dopadl na území dnešní České republiky. Dostal jméno „Zakletý purkrabí“. Měl spadnout na nádvoří hradu v srpnu roku 1422. Vážil 107 kg, později byl ale rozřezán a je vystaven na více místech.

Království vodního světa

Čisté vody řeky Ohře a koryto s mnoha zákrutami, mělčinami a slepými rameny jsou plné života. Ohře patří k přírodovědně nejzachovalejším řekám u nás. I proto tu byla vyhlášena evropsky významná lokalita.

Na kamenech spatříte posedávat celou rodinku morčáků velkých, jedné z mála našich rybožravých kachen. V čisté vodě se dobře loví ledňáčkovi, modrému drahokamu našich vod, nebo čilé vydře. Tu však můžete s trochou štěstí zahlédnout, jen když budete potichu. Řekou se prohání kromě pstruhů obecných také lipan podhorní a velmi vzácný mník jednovousý, který je naší jedinou treskovitou rybou. Za slunného počasí vás potěší poletující štíhlé vážky motýlice. Všimnout si můžete i trochu nenápadných rychlých letců – klínatek rohatých, v celé Evropě chráněných vážek. Prosluněné mělčiny řeky zase zdobí kvetoucí lakušníky, rdesty nebo žebatka bahenní.

Ledňáček říční

Klínatka rohatá

Morčák velký

Bukový les

Kulíšek nejmenší

Mládě výra velkého

Soví skály

Kromě řeky jsou tu chráněné i květnaté bučiny a suťové lesy, které patří ve Slavkovském lese k nejzachovalejším. Z lesů vystupují výrazné žulové skalní útvary – Soví a Svatošské skály. Zdejší přirozené lesy vyhovují naší nejmenší sově – kulíškovi nejmenšímu – a ve vysokých skalách hnízdí zase naše největší sova – výr velký.

Zkamenělý svatební průvod

Výlet končí u národní přírodní památky Svatošské skály, u skalních útvarů, které vznikly postupným zvětráváním a odnosem žulových bloků, činností řeky i působením mrazu. Místo je od pradávna opředené různými pověstmi. Nejznámější z nich je o svatebním průvodu Jana Svatoše. Toho nechala změnit v kámen vodní víla z Ohře, protože porušil slib. Za to, že ho víla naučila černé magii, totiž slíbil, že se nikdy neožení.

Okolí Svatošských skal inspirovalo mnoho významných osobností, mimo jiné i J. W. Goetha, který místo několikrát navštívil. Pověst o Janu Svatošovi byla pravděpodobně jednou z mnoha inspirací Goethova díla o Faustovi, na němž pracoval celý život.

Svědkové dávných časů

Lípy u Tabákového mlýna

Lípa v Ovesných Kladrubech

Král smrků

Památné stromy v údolí Kosího potoka

V malebném údolí Kosího potoka najdete hned několik památných stromů. Před dvěma staletími tu vysadili Boněnovskou lípu, aby vítala pocestné na lesní cestě od bývalého mlýna nad Čiperkou ke Spálené hájovně. A kousek odsud, u samoty zvané Tabákový mlýn, se na pravém břehu potoka vyjímají dvě statné lípy. S historickou budovou mlýna tvoří neoddělitelný celek.

Lípa v Ovesných Kladrubech

Stará lípa na návsi obvodem kmene přes 4 m výrazně předčí okolní stromy. Spolu s nedalekou farou, kostelem a zachovalou venkovskou zástavbou tvoří dominantu obce. Pomník s barokní sochou sedícího Krista Trpítele původně chránila dvojice lip. Jedna z nich však byla kvůli špatnému zdravotnímu stavu v roce 2009 pokácena. Zůstal jen pařez.

Král smrků

V lesích západně od Mariánských Lázní, nad památnou Alejí Svobody, se dříve tyčil statný starý smrk. Jeho boulovitý kmen a hákovité větve (ty spodní měly obvod více než metr) budily obdiv. Říkalo se mu proto Král smrků. Odhaduje se, že vzklíčil někdy kolem roku 1818 v době, kdy byly Mariánské Lázně vyhlášeny veřejnými lázněmi. Avšak po dvou stech letech, oslabený dřevokaznou houbou v zimě 2017 nedolal silnému větru a padl k zemi. Nyní zůstává ležet na místě a, i když jeho život skončil, rozkládající se dřevo poskytuje potravu a úkryt mnoha druhům bezobratlých živočichů a hub.

Na veverky s mobilem

Pomozte nám zjistit, kde všude tato roztomilá zvířátka žijí.

Ze života veverky

→ Co jí chutná?

Nejraději má semena šišek nebo houby, ale též oříšky a různé plody. Část nalezené potravy si schovává na zimu do „spižíren“ v dutinách stromů nebo zahrabává do země.

→ Jak žije?

Většinu času tráví sama. Staví si kulovitá hnízda v korunách stromů. Má obvykle 2–3 veverčata. Můžeme se s ní setkat i v zimě v zasněženém lese.

→ Rezavá nebo černá?

Veverka obecná má variabilní zbarvení. Nejčastěji je rezavá nebo hnědá, někdy černá.

Pomocí mapovací aplikace BioLog nebo iNaturalist můžete zapisovat i jiné druhy, které v přírodě uvidíte. Sdílením svých pozorování pomáháte přírodu chránit.

Více na veverka.nature.cz nebo biolog.nature.cz

Vydala Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2024. Autoři fotografií: Přemysl Tájek, Alexandra Hrušková, Bohumil Fišer, Petr Juračka, Jana Rolková, David Blažek, Josef Mottl, Hana Kožíšková. Ilustrace a perokresby: Jan Hošek, Petr Nesvadba, Marta Nyklesová, Pavel Procházka. Mapa: Jana Tomcová. Autoři textu: Jana Rolková, Pavla Tájková, David Blažek. Redigovala: Lucie Záhorová. Grafická úprava a sazba: Zita Nielsen. Tiskárna:
Náklad: 5000 ks. První vydání. Počet stran: 20. ISBN: 978-80-7620-160-6. Neprodejné.

DO PŘÍRODY OHLEDUPLNĚ

VÍM, KAM JDU

Výlet plánuji podle svých schopností a zkušeností. S sebou si vezmu vše, co mohu potřebovat. Znáám pravidla a omezení pro pohyb v oblasti, kam se chystám.

CHRÁNÍM PŘÍRODU A VŠE, CO POSKYTUJE

Mimo rezervace většinou nevadí, když si natrhám lesní plody pro svou potřebu. Neničím okolí, netrhám květiny a nezabíjím nic živého. Odnáším si jen zážitky a obrázky. Pohybuji se přednostně po svých.

RESPEKTUJI MÍSTNÍ OBYVATELE I OSTATNÍ TURISTY

Jsem ohleduplný k přírodě i místním obyvatelům a hospodářům. Neruším hlukem, světlem ani svou přítomností. Chovám se tak, abych nerušil zážitky ostatním návštěvníkům. Svého psa mám vždy pod kontrolou.

ZODPOVÍDÁM ZA SVOU BEZPEČNOST

Sleduji okolí, neriskuji. Víím, že příroda může být pro nepozorného návštěvníka nebezpečná. Přesto jsem rád, když je příroda nespoutaná.

NEZANECHÁVÁM PO SOBĚ STOPY

Vše, co jsem si do přírody s sebou přinesl, si také odnáším. Když potřebuji na záchod, nezůstávají po mně viditelné stopy. Navštívené místo zanechávám tak, jak jsem ho našel.

PODÍLÍM SE NA PÉČI

Respektuji omezení v chráněném území a tím chráním navštívené místo. Nezveřejňuji fotografie a souřadnice míst, která nejsou přístupná a všeobecně známá. Na poškození přírody nebo nedostatky upozorním správce území.

